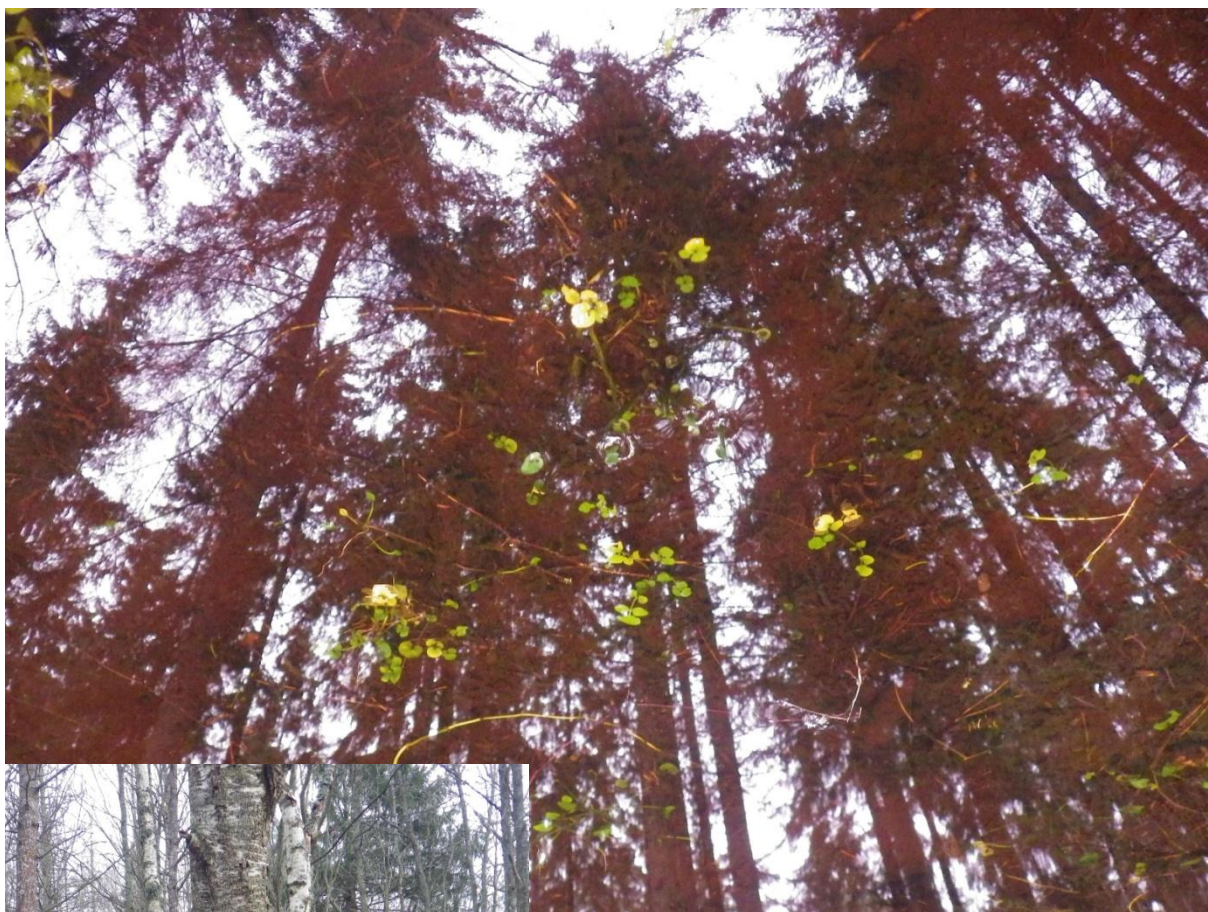

Naturvärdesinventering vid Fagerslätt, Huskvarna

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Allmän beskrivning av naturmiljön	3
Metodik och avgränsning.....	3
Begreppet rödlistad art och naturvårdsart.....	3
Resultat	4
Friluftsliv	4
Biotopskyddade områden	5
Områden med biologiska naturvärden.....	5
Områdesredovisning.....	6
Litteratur	15

Framsidas bilder visar en vattenspegel med bäckbräsma i granskogen, en björkhögstubbe i den värdefulla lövskogen och ett av de biotopskyddade diken som finns i området.

Detta är en projektrapport skriven av Fennicus Natur. Företaget är en enskild firma som drivs av Mikael Hagström. Fennicus Natur genomför såväl bredare allmänekologiska inventeringar som mer specialiserade inventeringar av kryptogamer och fåglar. Företaget skriver också skötselplaner, genomför guidningar och håller enstaka föredrag. Samtliga foton är tagna av Mikael Hagström.

Sammanfattning

Inom inventeringsområdet finns små arealer lövklädda marker med högt naturvärde (1,1 ha) samt en våtmark på 3,3 ha med sannolikt påtagligt naturvärde. Osäkerheten i klassningen av den senare beror huvudsakligen på att inventeringen genomfördes vid en lite för sen tidpunkt på året. Inom området finns också relativt stora ytor, ca 8 ha, med vissa naturvärden, den lägsta nivån som redovisas i denna typ av inventering. Naturvärdena i området skulle i de flesta fall gynnas av någon form av hävd, med betesdjur eller med slåtter.

Allmän beskrivning av naturmiljön

Inventeringsområdet är ungefär 35 hektar stort och ligger strax öster om Huskvarna, i anslutning till den framväxande stadsdelen Fagerslätt. Naturen generellt beskrivs nog bäst som ett småskaligt odlingslandskap dominerat av små åkrar. I området finns också en hel del våtmark och skog samt mindre areal betesmark. Skogen domineras i huvudsak av lövträd i åkrarnas närhet där asp, björk och ek utgör de viktigaste trädslagen. Ett några hektar stort område domineras av gran och denna barrskog fortsätter också utanför inventeringsområdet österut. Jordmånen består till stora delar av isälvsgrus eller torv med undantag för några bergknallar omgivna av lite block och morän. Ytterligare beskrivning av naturmiljöer redovisas under ”Resultat” nedan.

Metodik och avgränsning

Inom det avgränsade inventeringsområdet vid Fagerslätt (se Karta 1) har naturvärdesinventering som i huvudsak följer ”Svensk standard för naturvärdesinventering SS 199000 2014” med ambitionsnivå ”medel” och tillägget ”Naturvärdesklass 4”. Avvikelse mot standarden föreligger främst genom att inventeringen genomfördes den 16e december och med mindre fläckar med snö på marken, dvs utanför rekommenderat tidsspann. Detta innebär i praktiken att markfloran i delar inte kunnat bedömas och att viss osäkerhet gällande klassning därför kan föreligga.

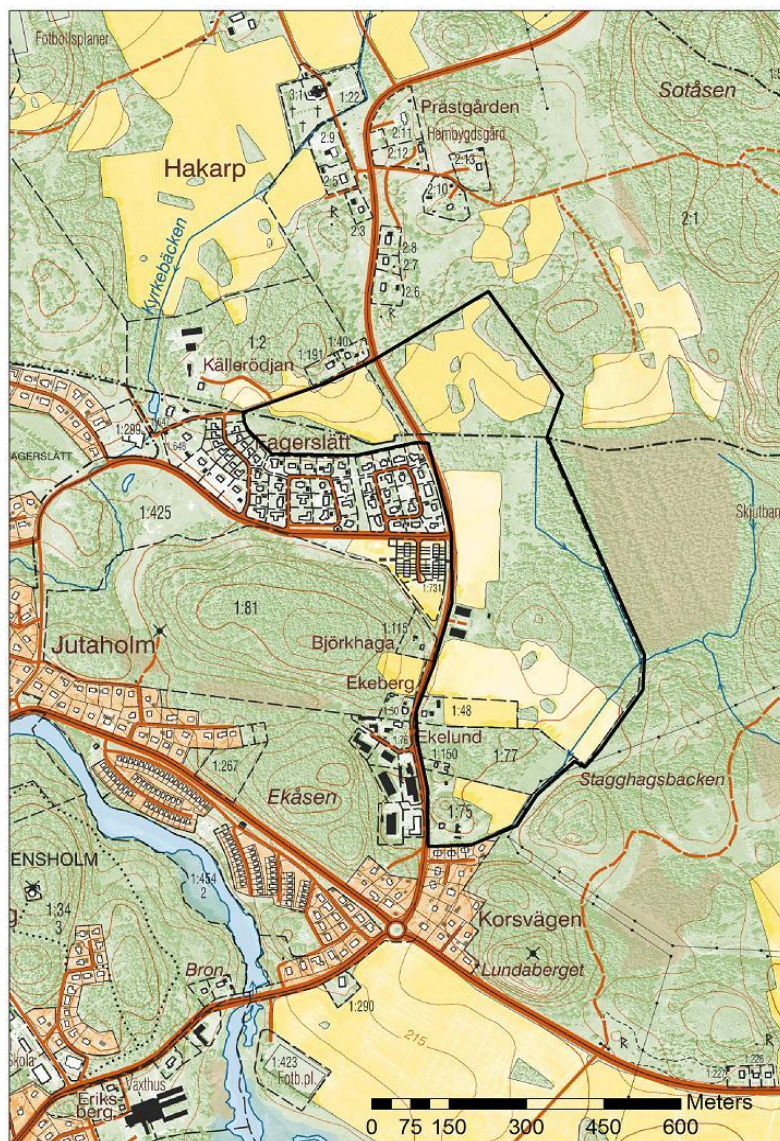
Metodiken innebär förenklat att områden med större positiv betydelse för biologisk mångfald än den genomsnittliga miljön redovisas och beskrivs samt klassas i en fyrgradig skala där klass 1 är högsta naturvärde (av stor betydelse på nationell eller global nivå), klass 2 är högt naturvärde (av stor betydelse för biologisk mångfald på regional nivå), klass 3 är påtagligt naturvärde, klass 4 är områden av visst värde för biologisk mångfald. För ytterligare detaljer om metodik och klassning hänvisas till standarden.

För bedömningen av friluftsliv användes ingen standardiserad metod för bedömningen utan den gjordes utifrån förekomst av stigar och observationen av motionärer/flanörer vid besöket.

Begreppet rödlistad art och naturvårdsart

Rödlistade arter är arter som minskar, är särskilt känsliga för pågående markanvändning eller är så sällsynta att de löper risk att dö ut från landet enligt ArtDatabankens expertkommittéer (Gärdenfors, U (ed) 2010). De rödlistade arterna delas in i olika kategorier utefter hur stor risken för att de ska dö ut från Sverige bedöms vara. Kategorin **NT** är den kategori som innebär den lägsta risken men ändå nästan hotade (Near Threatened), **VU** står för Vulnerable = sårbar, **EN** står för Endangered dvs starkt hotad, **CR** står för Critically Endangered akut hotad och sedan finns en kategori **DD**, Data Deficient, där arter som man saknar tillräcklig kunskap om men som ändå tros hamna inom rödlistan hamnar.

Naturvårdsarter omfattar arter som indikerar att ett område har högt naturvärde och arter som i sig själva är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Med naturvårdsarter avses i detta fall skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter för Natura 2000-naturtyper, ansvarsarter och signalarter.

Karta 1: Översiktskarta över det undersökta området.

Resultat

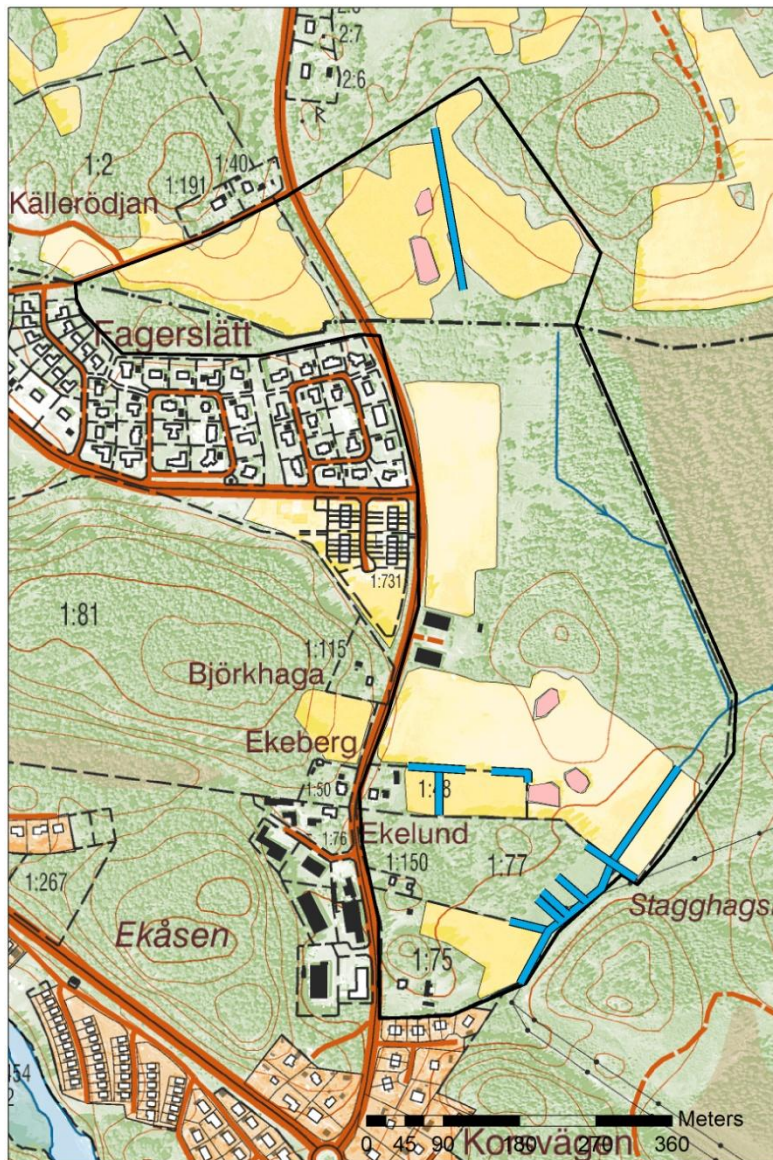
Friluftsliv

Vid besöket gjordes också en bedömning av huruvida något eller några områden nyttjades i någon högre grad för friluftsliv. Vid besökstillfället observerades 13 motionärer/flanörer under en period på ca 2 timmar. Samtliga rörde sig på områdets vägnät. Ingen mer frekventerad stig noterades heller. Bedömningen är därför att inget naturområde i direkt mening nyttjas av rörligt friluftsliv i någon högre grad. Naturen i området kan ändå tänkas ha viss betydelse som "fond" vid promenader på vägarna och efter en exploatering kan upplevelsevärdet minskat.

Ett undantag är område 3 som utnyttjas åtminstone av de allra närmast boende.

Biotopskyddade områden

Inom utredningsområdet påträffades några företeelser som omfattas av ett generellt biotopskydd enligt Miljöbalken. Öppna diken (och smådammar mm) kallas för "Småvatten i odlingslandskapet" och dessa omfattas av detta skydd. Vid inventeringen påträffades flera diken som uppfyller kriterierna för skyddet (se karta 2). Inom området finns också fem åkerholmar som berörs av detta skydd.

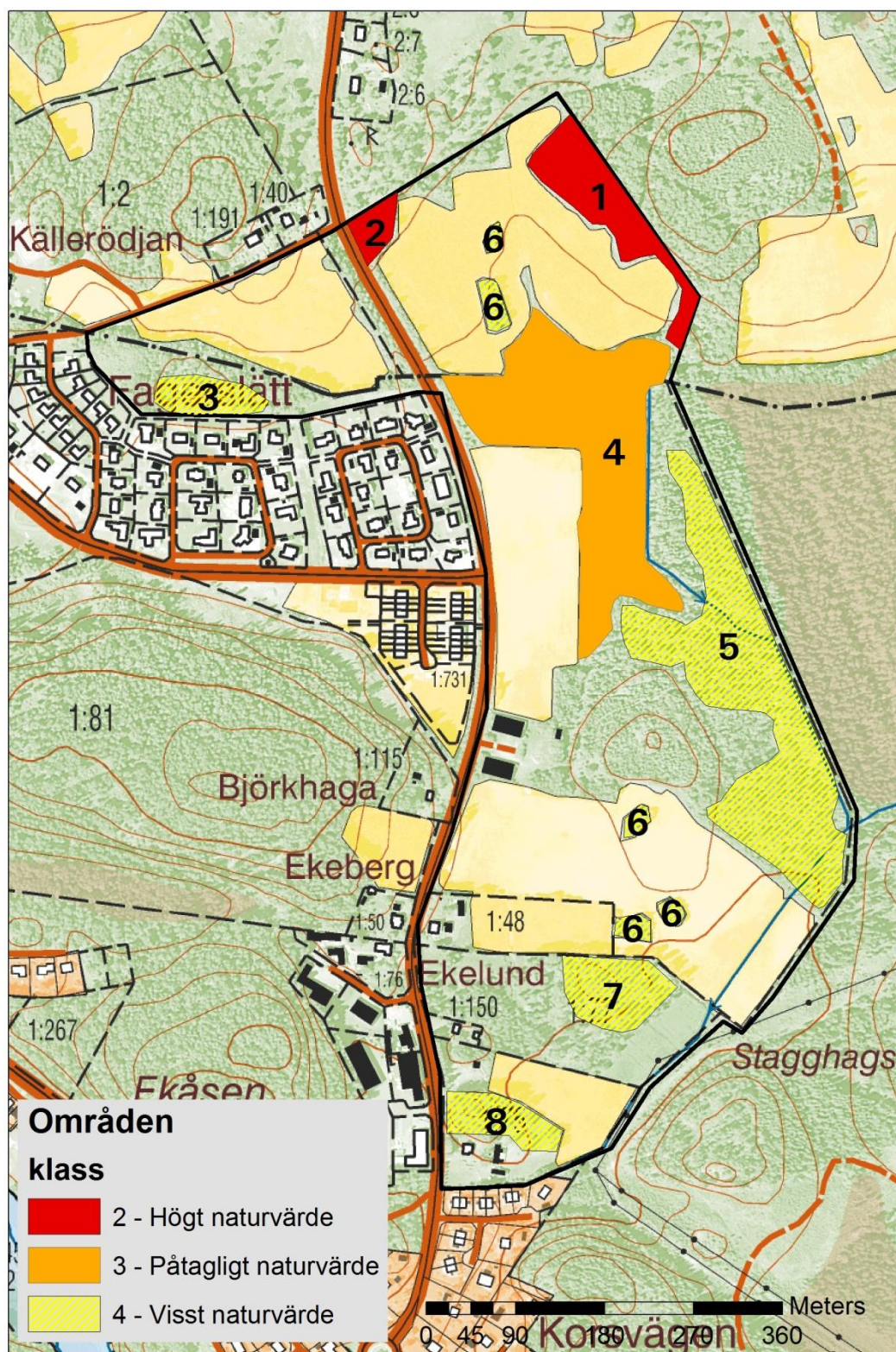
Karta 2: Områden omfattade av generellt biotopskydd. Rosa ytor är åkerholmar och blå tjocka linjer är småvatten i odlingslandskapet (öppna vattenförande diken).

Områden med biologiska naturvärden

Vid inventeringen identifierades två ytor med högt naturvärde (klass 2), en yta med påtagligt naturvärde (klass 3) och 9 ytor med visst naturvärde (klass 4). Av de 9 ytorna med visst naturvärde är 5 st åkerholmar som behandlas tillsammans. Ytorna med högt naturvärde ligger huvudsakligen utanför inventeringsområdet men mindre delar berörs. Det handlar om en lövskogsmiljö samt en hagmark. Området med påtagligt naturvärde utgörs av en våtmark med förmodat högt värde för groddjur, fåglar och landmollusker.

Områdesredovisning

Nedan redovisas de olika områdena med bedömning och beskrivning samt foto.

Karta 3: Delområden.

Naturvärdesbedömning

Området har ett högt naturvärde knutet till gamla lövträd som i många fall är rika på håligheter. Här finns också värden knutna till död ved samt i viss mån till små lodytor. De gamla träden och klipporna hyser en ganska rik kryptogamflora med flera naturvårdsarter och sannolikt finns här flera rödlistade arter bland vedinsekter och marksvampar.

Beskrivning

Området utgörs av en lövskog som historiskt varit betesmark eller äng. I området finns ett ganska stort inslag av gamla ekar och björkar, de senare i många fall döende och döda. Här finns också någon enstaka gammal asp och hasselbuske. Mellan de gamla träden finns en hel del yngre lövträd och gran som vuxit upp efter det att hävden upphört. Huvuddelen av området sluttar mot söder och anslår dessutom en åker åt samma håll vilket ger ett gynnsamt mikroklimat. I den brantaste delen finns också små bergklackar och lodytor med en ganska rik mossflora. De gamla ekarna och björkarna hyser en del naturvårdsintressanta arter som sotlav, barkkornlav, lönnlav, grå punktlav och fällmossa.

Skötsel

De gamla ekarna behöver huggas fritt från yngre träd som tränger dem. Ung gran och lövsly skulle generellt behöva röjas bort. Hävd genom slåtter eller bete i området vore positivt.

Naturvårdsarter

Fällmossa *Antitrichia curtipendula*, guldlockmossa *Homalothecium sericeum*, porellor *Porella cordeana/platiphylla*, grå punktlav *Acrocordia gemmata*, lönnlav *Bacidia rubella*, sotlav *Cyphelium inquinans*, barkkornlav *Lopadium disciforme*

Källor

I fält

Osäkerhet

Liten

Foto område 1.

Naturvärdesbedömning

Området har ett högt naturvärde knutet till ogödslad betesmark med ett trädskikt med inslag av gamla träd. Här finns en rik flora kärlväxter och sannolikt en rik insektsfauna och svampflora.

Beskrivning

Området utgör en mindre del av en ogödslad beteshage med örtrik gräsmark och ett trädskikt med inslag av gamla lövträd. I den del som berörts av denna inventering är de äldsta träden vårtbjörkar men det finns också hyfsat gammal ek och asp. I hagen finns en rad hävdgynnade växter noterade sedan tidigare.

Skötsel

Beteshävdan (alternativt slåtter) är nödvändig för bibehållande av värden, liksom att äldre lövträd inte huggs bort. I nuläget finns inga stora skötselbehov inne i ytan, men det vore positivt om brynet mot söder, utanför stängslet, röjdes på sly för att öka solinstrålningen i betesmarken.

Naturvårdsarter

Blåsuga *Ajuga pyramidalis*, Bockrot *Pimpinella saxifraga*, Gullviva *Primula veris*, Gulmåra *Galium verum*, Prästkrage *Leucanthemum vulgare*, Slåttergubbe *Arnica montana* (rödlistad NT), Stagg *Nardus stricta*, Ängshavre *Helictotrichon pratense*, Ängsvädd *Succisa pratensis*, Ärenpris *Veronica officinalis*, liten blåklocka *Campanula rotundifolia*, gökärt *Lathyrus linifolius* och gråfibbla *Pilosella officinarum*.

Källor

Naturvårdsprogram för Jönköpings kommun 2009-2013, objektnummer 13:028 Betesmarker kring Hakarps kyrkby

Osäkerhet

Liten

Foto område 2.

Område 3

0,4 ha

Trädklädd "betesmark"

Klass 4

Naturvärdesbedömning

Området har ett visst naturvärde knutet till de glest stående träden och den skogsbetesliknande strukturen. Sådana skogar har minskat kraftigt de senaste 120 åren och minskar alltjämt.

Området har ett visst värde för friluftsliv.

Beskrivning

Området utgörs av en talldominerad blandskog i en sydslänt ner mot ett villaområde. Skogen är gles och förefaller tidigare hävdats med betesdjur. Numer verkar den skötas av villaägarna. Gräset är kortklippt i kanten och det finns inslag av hävdgynnade växter. Träden är ca 100 år gamla och här finns någon enstaka högstubbe. Här finns också rester av kojor som också indikerar att området nyttjas av de närmast boende.

Skötsel

Området värden kommer bestå om det inte tillåts växa igen och de äldre träden får stå kvar. Beteshävd skulle kunna vara en tänkbar skötselmetod.

Naturvårdsarter

Ärenpris *Veronica officinalis*, liten blåklocka *Campanula rotundifolia*, gökärt *Lathyrus linifolius* och gråfibbla *Pilosella officinarum*.

Källor

I fält

Osäkerhet:

Liten

Foto område 3.

Naturvärdesbedömning

Området har troligtvis ett påtagligt naturvärde knutet till den blöta marken. Sannolikt är området viktigt för groddjur och fåglar. Området är påverkat av diken och stora delar av området har varit plöjt. Emellertid får våtmarker i odlingslandskap snabbt betydelse för fågelliv och groddjur. Minst en art orkidé (fridlyst) finns i området.

Beskrivning

Området utgörs av igenväxande eutrof våtmark. Stora delar av området har varit åker. Igenväxningen sker med olika arter viden och björk. I kanterna finns också asp. Floran på den blöta marken domineras av vass, högrörter och halvgräs. Marken är inte riktigt plan så vattnet har en liten rörelse vilket ger lite bättre förutsättningar för en rikare flora bland kärlväxter och mossor. Bland naturvårdsintressanta kärlväxter noterades fröställning av någon orkidé och förekomst av gökblomster och bäckbräsma.

Skötsel

Områdets naturvärden skulle sannolikt öka om området slogs, åtminstone i delar. För att nuvarande värden ska bestå krävs att området inte avvattnas. Någon eller några små dammar med bestående vattenspeglar skulle sannolikt tillföra värden för bland annat groddjur.

Naturvårdsarter

Gökblomster *Lychnis flos-cuculi*, bäckbräsma *Cardamine amara*, orkidé-art

Källor

I fält.

Osäkerhet

Stor. För att vara säkrare på naturvärdesbedömningen bör en häckfågeltaxering genomföras, samt en översiktlig inventering av kärlväxter och groddjur.

Foto område 4.

Naturvärdesbedömning

Området har ett visst naturvärde tack vare att beståndet är olikåldrigt och varierat samt har ett inslag av grov död ved som är större än den genomsnittliga skogsmarken. Dock saknas riktigt gamla träd och kontinuiteten av död ved är inte lång.

Beskrivning

Området består av en grandminerad blandskog som delvis skadats av stormar. I huvudsak är området skuggigt och ungefär halva ytan ligger på en dikad mosse. I området finns stormluckor och kring dessa finns det ganska gott om grova vindfällen. Emellertid är nästan alla dessa relativt färska, nästan inga vindfällen av äldre datum finns i området. I trädskiktet finns träd upp till ca 110 år, de flesta av de äldre träden är granar men det finns också några tallar, björkar och någon asp i den åldern.

Markområdet i övergångszonen mellan morän och torv är ganska blöt och här finns små källpåverkade fläckar i närheten av det stora dike som löper genom området.

Skötsel

Områdets naturvärden bevaras bäst utan aktiva åtgärder.

Naturvårdsarter

Gullpudra *Chrysosplenium alternifolium*, bäckbräsmå *Cardamine amara*, gammelgranslav *Lecanactis abietinum*, långflikmossa *Nowellia curvifolia*, bronshjon *Callidium coreaceum* (spår)

Källor

I fält

Osäkerhet

Liten.

Foto område 5.

Område 6

0,3 ha

Åkerholmar

Klass 4

Naturvärdesbedömning

Områdena har ett visst naturvärde genom att de skapar en variation och småbrutenhet i odlingslandskapet. Åkerholmar är viktiga för många insekter, fåglar och små reptiler och småäggdjur bland annat. Åkerholmar omfattas av generellt biotopskydd.

Beskrivning

Områdena består av små åkerholmar med lite odlingssten och lövträd på. Bland träden är variationen ganska stor med arter som fågelbär, hägg, sälg, asp, vårtbjörk, ek, rönn, lönn och ask.

Skötsel

Naturvärdet består om åkerholmarna får bibehålla sin stora trädslagsvariation och de inte beskuggas allt för kraftigt.

Naturvårdsarter

Ingen noterad

Källor

I fält

Osäkerhet

Liten

Foto område 6, en av åkerholmarna.

Område 7

0,6 ha

Lövskog

Klass 4

Naturvärdesbedömning

Området har ett visst naturvärde tack vare glest stående lövträd i 100-årsåldern där enstaka är hålträd. Sådana träd kommer inom kort bli viktiga för en mängd arter om de får stå kvar och åldras.

Beskrivning

Området består av en bergknalle samt en flackare del bevuxen med glest av asp, björk, ek och tall. Skogen är nyligen gallrad. Träden är ungefär 100 år gamla och någon asp har hackspettshål. I de lägre delarna finns ett tätt uppslag av aspsly.

Skötsel

Naturvärdena kommer bestå om de äldre träden får stå kvar. Beteshävd eller slätter skulle vara starkt positivt.

Naturvårdsarter

Ingen noterad

Källor

I fält

Osäkerhet

Liten.

Foto område 7.

Naturvärdesbedömning

Området har ett visst naturvärde tack vare att beståndet är glest och marken hävdad med betesdjur.

Beskrivning

Området består av en hästbetad hage belägen på och i anslutning till en tallbevuxen bergknalle. Förutom tall finns enstaka björk och ek. Trädskiktet har nyligen gallrats. I huvudsak är fältskiktet typiskt för fattig tallskog men i kanten mot öster finns någon enstaka hävdgynnad växt som gråfibbla och liten blåklocka.

Skötsel

Naturvärdet kommer att utvecklas starkt positivt med stigande trädåldrar. Om beteshävden fortsätter kommer även området på sikt att få höga värden för flora och pollinerande insekter med flera.

Naturvårdsarter

Gråfibbla *Pilosella officinarum*, liten blåklocka *Campanula rotundifolia*, bockrot *Pimpinella saxifraga*

Källor

I fält.

Osäkerhet

Liten.

Foto område 8.

Litteratur

Foucard, T. 2001. Svenska skorplavar och svampar som växer på dem. Interpublishing, Stockholm.

Gärdenfors, U. (ed.) 2010. Rödlistade arter i Sverige 2010. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Hallingbäck, T. 1995. Ekologisk katalog över lavar. ArtDatabanken, Uppsala.

Nitare, J. (red). Signalarter – indikatorer på skyddsvärd skog. Skogsstyrelsens förlag, 2005

Swedish standards institute. SS_199000_2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning

Swedish standards institute. SIS-TR_199001_2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Komplement till SS 199000

Artportalen www.artportalen.se. Uttag 2014-12-27